

**PROGRAM
HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE BUŠINCE
2014 – 2020**

Obsah

Úvod

1. Analyticko-strategická časť

- 1.1 Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce a charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce
- 1.2 Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce
- 1.3 Analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce,
- 1.4 Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
- 1.5 Stratégiu rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce,
- 1.6 Analýza finančných potrieb a možností financovania programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

2. Programová časť

- 2.1 Zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
- 2.2 Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
- 2.3 Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
- 2.4 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov
- 2.5 Časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Záver

Úvod

V súvislosti s novým programovým obdobím Európskej únie na roky 2014 - 2020 a v súlade so **Zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja** bolo pre obec nevyhnutné začať s vypracovaním základného programového dokumentu, prostredníctvom ktorého je cieľom je rozvoj obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis¹⁾ je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

PHSR je zároveň aj prostriedkom, ako získať viac bodov pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje väčšiu šancu na zisk externých finančných prostriedkov. PHSR a dokumenty ÚPD musia byť nevyhnutne vo vzájomnom súlade.

Tvorba PHSR je optimálnym nástrojom a jedinečnou možnosťou na strategický pohľad do samosprávy vôbec. Základom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je teda OBČAN.

1. Analyticko - strategická časť

Analyticko-strategická časť programu je zameraná na predstavenie hospodárskej a sociálnej situácie obce Bušince, východiskom ktorej je súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomická a environmentálna situácia obce. Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia vychádza z analýzy súčasného stavu a potrieb v oblasti udržateľného rozvoja obce s následným určením priorít rozvoja obce.

1.1 Súhrnná geografická, kultúrno-historická a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce a charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce

1.1.1 Geografická poloha obce

Obec leží v Ipeľskej kotline v povodí rieky Ipeľ, ktorá je súčasne prírodnou štátnou hranicou medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou. Určitým charakteristickým znakom tejto oblasti známej ako "dolná zem", ktorú tvoria nízke pieskové terasy a západnú a severozápadnú časť katastrálneho územia tvoria pahorkatiny. Poloha obce je križovatkou ciest spájajúcich mestá Modrý Kameň, Veľký Krtíš a Lučenec. Obec patrí do Banskobystrického kraja, okresu Veľký Krtíš. Od Veľkého Krtíša je obec vzdialená cca 14 km juhovýchodným smerom. Rozloha katastrálneho územia obce je 12,50 km². Obec akoby bola obklopená a orámovaná horami, menšími vrchmi cez ktoré vyvierajú potôčky. Okolie obce poskytuje vhodné podmienky na ľahšiu turistiku a možnosť osviežiť sa voľne vytekajúcou minerálnou stolovou vodou známou ako Bušínska kyselka alebo "medokýš", čím je známou aj v iných okresoch vhodná vraj pre chorých na žalúdok. Táto voda sa priemyselne nevyužíva, konzumuje sa len voľne. Poloha a dobré klimatické podmienky predurčujú okres pre poľnohospodársku výrobu. Súčasnú produkčnú dispozície poľnohospodárstva však nie sú dostatočne využité. Obcou preteká rieka Ipeľ, ktorá je zároveň štátnou hranicou s Maďarskou republikou a taktiež potok, nachádzajú sa tu lúky, polia, menšie pahorkatiny. Najnižšia nadmorská výška - v rámci okresu - dosahuje 129 metrov n.m. a najvyššiu dosahuje 643 metrov n.m.

1.1.2 Kultúrno-historická charakteristika

Prvá zmienka o obci je z roku 1248, z čias panovania kráľa Béla IV., vyvinula sa na staršom osídlení. Obec založená v bezprostrednej blízkosti rieky Ipeľ, bola často ohrozovaná povodňami, okolité lúky a polia rieka pravidelne zaplavovala a tak 10.1.1802 Ipeľ nečakane vystúpil z koryta a strhol so sebou most i hrádzu. Na brehu Ipeľa v chotári obce stál kedysi kamennými múrmi obohnaný hrad s vežou. Hrdinský boj obrancov hradu proti dobyvačným tureckým vojskám ospieval vo svojom diele Sebestyén Tinódy Lantos. Turecké nájazdy ťažko doliehali na všetko obyvateľstvo. Poddanské dvory sa dostali do priamej tureckej vlastníckej závislosti. Turecká nadvláda zanechala na tunajšom území opustené a vydrancované dediny s veľkým úbytkom obyvateľstva. Na prechodný čas boli úplne opustené i niektoré obce okresu, ako aj Bušince. Za tureckých vojen v polovici 16. storočia spustla.

Preslávila sa v júli 1552 hrdinskou obranou proti tureckej presile. Obyvateľstvo z okolia postavilo okolo obce opevnené veže, ktoré bránil so svojimi bojovníkmi Michal Tercsi. Roku 1595 obec

okupovali Turci a začlenili ju do Sečianskeho sandžaku. Znovu bola zaľudnená až v roku 1760. Preto sa predpokladá, že obec má oveľa dlhšiu históriu, ale listiny vo väčšej miere sa zachovali len z obdobia po tatárskom vpáde a s veľkou pravdepodobnosťou sa nezachovala žiadna staršia listina, ktorá by mohla dokladovať staršiu ako dnes 758 históriu. Zachovaná je aj ďalšia listina, kde sa obec podľa vybudovanej pevnosti na obranu proti Turkom označuje názvom Bussatornya. V roku 1773 sa obec označovala slovenským názvom s maďarským prepisom - Bussincze, čo naznačuje, že už v tomto čase žilo v obci obyvateľstvo oboch národností, maďarskej i slovenskej. Pozoruhodné udalosti sú pohyby asi 10 tisíc ruských vojakov vracajúcich sa z bitky proti Napoleonovi a na Vianoce 1805 táborili v Bušinciach. To bola hlavná príčina hladu a biedy. Ďalšie ohromujúce udalosti, požiare napríklad 20.6.1814 zhorelo 30 domov, zvonica, tri zvony. V roku 1879 - kedy na následok hladomoru klesol počet obyvateľov z 822 na 681. 18. a 19. storočie neprineslo pre obyvateľstvo podstatné sociálne zmeny. Manufaktúry vznikali mimo neho a zdrojom obživy naďalej zostávala pôda a drobná remeselná výroba. Obyvateľstvo sa zaoberalo zväčša poľnohospodárstvom, ovocinárstvom, vinohradníctvom, chovom oviec a dobytkom. Rozvinutý bol obchod s drevom, dobytkom, obilím, voskom, sklom a poľnohospodárskymi a remeselníckymi výrobkami. V chotári sú minerálne pramene. Je tu známe nálezisko kostrových zvyškov mamutov, bohaté nálezy zlomkov náradia pravekých ľudí, podľa ktorých sa dá predpokladať, že tu existovala paleolitická dielňa. Potrebné je aj spomenúť z histórie o Budinskom Ali pašovi legendu, že proti Bušinciam poslal budínsky paša početnejšie vojsko, údajne 2000 vojakov vyzbrojených delami, ktorí dedinu zrovnali so zemou. Podľa tejto legendy sa bušincania zachovali hrdinsky a statočne pri svojej obrane pevnosti.

Archívy zaznamenávajú aj pohyb obyvateľov, život miestnych zemepánov zo šľachtických známych rodov Forgács, Balassa, Eszterházy, Madách, Gyürky, Révay, Szilassy, Horváth atď. Prvým človekom v dedine na čele obce bol "törvénybíró" - legislátor, sudca menovaný zemepánom. V hierarchii za ním nasledovali richtár a prisažní obce. V kaštieli Prónaiovskej rodiny a potom Keglovichovskej bola knižnica, ktorá mala 4000 zväzkov. Ďalej tu bola zbierka mincí, starých pečatidiel, miniatúrnych predmetov, zbraní a rodinná obrazáreň. V obci existoval mlyn, ktorý začiatkom 20. storočia prebudovali na parný. V susednej obce Čeláre sa v roku 1883, 12. decembra narodil Ing. Aladár Zsélyi, priekopník aviatiky (pozn. odvetvie vedeckej a technickej činnosti, zaoberajúce sa lietaním pomocou strojov a zariadení) v Uhorsku. Študoval v Lučenci. Vysokú školu technickú ukončil ako strojní inžinier v Budapešti. Už ako študent sa zaujímal o aviatiku. V roku 1909 napísal knihu "Zásady konštrukcie lietadiel". Bola veľmi úspešná (mala tri vydania). Publikovaná bola aj v Nemecku. Aladár Zsélyi bol známy aj ako konštruktér lietadiel a pilot. Už jeho prvé lietadlo vzbudilo veľkú pozornosť. Mechanikom jeho lietadla bol slovenský pilot Andrej Kvas. V roku 1910 Zsélyi so svojim lietadlom vzlietol a bezpečne pristál. Zúčastnil sa na veľkej medzinárodnej súťaži v lietaní. Žiaľ, neúspešne. V roku 1911 sa vydáva na študijnú cestu do Francúzska. Po návrate pracuje na plánoch a konštrukcii stroja. V roku 1913 píše knihu "Plynová turbína". Podľa jeho plánov bolo zostrojené lietadlo, ktoré letelo rýchlosťou 170 km/h. Na jar 1914 Zsélyi pri skúšobnom lete havaroval a utrpel ťažké poranenia, ktorými 1. júla 1914 podľahol. Podľa jeho posledného želania bol pochovaný v susednej dedine Čeláre. Vďaka usilovnej práci miestnych zberateľov zariadili v obci národopisnú izbu.

Treba spomenúť aj meno už nežijúceho kronikára, učiteľa Jozefa Budaya, nežijúcej Márii Bomborovej, ktorá prispela k záchrane pokladov z dávnej minulosti a jej zásluhou je i zariadenie Dedinského múzea.

Ďalej občan, amatérsky sa venujúci archeológii, Pavel Pišák, ktorý zozbieral nespočetné množstvo nálezov a boli to aj ďalší občania, ktorí obohatili poznanie.

K historickým, kultúrnym pamätihodnostiam a miestnym zaujímavostiam patria:

- Rímsko-katolícky, barokový kostol sv. Demetera z roku 1789, no z historických prameňov sa dozvedáme, že patronícium sv. Demetera je doložené už v roku 1434. História o rímsko-katolíckej farnosti je podľa prvých písomných prameňov z roku 1332. Pri požiari 26.5.1792 bol spolu so stavbami značne poškodený, ktorý v marci 1797 museli zbúrať. Základy nového kostola položili v nasledujúcom mesiaci 24.4.1797. 14 murárov za 171 dní postavilo múry nového chrámu. Vysviacka kostola bola v júli 1799. Budovu rímsko-katolíckej fary postavili v roku 1795.
- Tak kostol, ako aj fara boli postavené počas účinkovania farára Petra Horvátha v rokoch 1780-1802, ktorý tiež v roku 1792 otvoril v obci rímsko-katolícku ľudovú školu. Pýchou obce je teda vyše dvesto rokov starý kostol, ktorý bol pre jeho historickú hodnotu interiéru vyhlásený za kultúrnu pamiatku.
- Kultúrna pamiatka kaplnka a socha sv. Nepomuka (smerom k cintorínu).
- V dedinskom múzeu sa nachádza národopisná zbierka zo života obyvateľov obce.
- Pamätná izba Ing. Aladára Zsélyiho, ktorý patril medzi najvýznamnejších priekopníkov letectva. Rodný dom stojí v susedstve kostola, je v súkromnom vlastníctve a pomaly pustne, pretože terajší majiteľ nepristúpil k jeho odpredaniu a vytvoreniu múzea, preto dokumenty a materiály o jeho činnosti sú uložené v už spomínanej pamätnej izbe, v budove dedinského múzea. Dodnes spomíname na priekopnícke činy v odbore konštrukcie a pilotáže lietadiel nášho rodáka. Tak sa dostali pod jednu strechu, ľudové predmety a pamiatky zrodu jedného technického vynálezu. Táto izba sleduje začiatky pokusov o zostrojenie lietadiel, ktoré pomohli človeku odpútať sa od zeme a otvorili mu vidinu možnosti objavenia vzdialených svetov.
- Pomník padlým hrdinom v dedinskom parku.
- Pomník Aladára Zsélyiho nachádzajúci sa pred budovou Spoločenského domu.
- Dnes už len pozostatky, zrúcaniny kaštieľa sú svedkom dávnej minulosti o tom, že v obci boli veľkostatkári, ktorí vlastnili pôdu a poskytovali možnosti dobrovoľníkom, ktorí pracovali na panskom.
- Budova bývalej kasárne od roku 2011 slúži pre účely výstavy s názvom „Ipeľské mosty“. Táto výstavu prezentuje celý proces prípravy a výstavby prvých dvoch mostov cez hraničnú rieku Ipeľ, predstavuje aktivity v oblasti sprevádzkovania železnice v Ipeľskej doline a v neposlednom rade uchováva pamiatku Katalin Molnár prvej predsedkyne Občianskeho združenia pre obnovu Ipeľských mostov.

Obec má zachovaný folklór v rámci miestnej organizácie CSEMADOK - ženský spevokol a detská folklórna skupina s názvom Kis Palócok. Tu má pôsobenie miestna organizácia Matice slovenskej a združenie ZPOZ Človek-človeku. Pod jeho záštitou sa vykonávajú niektoré slávnosti, obrady a iné slávnosti.

Združenie obec reprezentovalo na úrovni okresu, kraja a celoslovenského zamerania. Je 4-násobným laureátom celoslovenských prehliadok programov na rôzne vyhlásené témy. Tiež je držiteľom mnohých ocenení. Miestna organizácia Spoločnosť Aladára Zsélyiho organizuje rôzne spoločenské akcie, hlavne v súvislosti so zachovaním pamiatky Aladára Zsélyiho. Futbalový klub vyvíja športovú aktivitu, ktorý má dve mužstvá reprezentujúce obec, mužstvo dospelých a mužstvo dorastu. Obec sa podieľa vo veľkej miere na zabezpečovaní tejto aktivity mládeže.

1.1.3 Sociálno-ekonomická charakteristika obce

a) Vybavenosť obce

Technická infraštruktúra

Riešeným územím prechádzajú nasledovné prvky *technickej infraštruktúry*:

- medzištátny tranzitný plynovod
- VVN 110 kV
- distribučná sieť VN 22 kV vzdušných vedení
- prírodné potrubie STL plynu do obce
- prírodné vodovodné potrubie do obecného vodojemu
- rozvodné vodovodné potrubie z obecného vodojemu

Do západnej časti k. ú. zasahuje areál Kompresorovej stanice č. 3.

Obytné plochy a plochy občianskej vybavenosti

Obytné plochy a plochy občianskej vybavenosti zaberajú podstatnú časť zastavaného územia obce. Prevláda zástavba izolovaných rodinných domov (v starších častiach obce jednopodlažných, v novších dvojpodlažných). Časť zástavby tvoria bytové domy.

V severnej časti katastrálneho územia sa nachádza rozptýlené vidiecke osídlenie – osada Karlov s usadlosťami využívanými na trvalé bývanie a rekreáciu.

Občianska vybavenosť je sústredená v centre obce pozdĺž cesty III/52713 od križovatky s cestou IIII/05652 pri obecnom úrade až po areál Základnej školy.

Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty

Na území obce sa nenachádzajú žiadne zariadenia cestovného ruchu ani ubytovacie kapacity. Pre rekreáciu a športové vyžitie obyvateľov sa využíva športový areál s futbalovým ihriskom, cvičným ihriskom a šatňami a tiež ihriská pri Základnej škole. Spolu so susednými obcami Veľké Zlievce a Muľa obce vybudovala a využíva náučný chodník.

b) Dopravná dostupnosť obce

Cestná doprava

Katastrálnym územím prechádzajú nasledovné cesty III. triedy: v smere severo-južnom cesta III/05652 a v smere východo-západnom cesta III/52713, ktoré sa križujú v strede obce.

V súčasnosti je podľa zákona o EIA v štádiu Zámer posudzovaná rýchlostná cesta R7 v úseku Veľký Krtíš – Lučenec, pričom jedna z alternatív je vedená cez katastrálne územie obce severozápadne od zastavaného územia.

Železničná doprava

Súbežne s cestou III/52713 prechádza územím jednokoľajná železničná trať Lučenec – Veľký Krtíš (v cestovnom poriadku pre verejnosť označená ako železničná trať číslo 161), ktorá spája Lučenec a Veľký Krtíš, časť trate je vedená cez územie Maďarska. Trať v súčasnosti slúži len pre nákladnú dopravu.

Obec je pripojená na ostatnú železničnú sieť Slovenska jedinou traťou regionálne významu Veľký Krtíš - Bušince - Maďarsko - Lučenec. Dĺžka tejto trate je 14 km. Z prechodu trate územím Maďarskej republiky plynie povinnosť platby peážneho poplatku.

c) Vzdelávanie

V obci sa nachádza Základná škola s materskou školou, ktorá od 1.7.2003 nesie právnu subjektivitu a jej zriaďovateľom je Obec Bušince. Areál školy tvoria dve budovy, ktorý sú vybavené školským zariadením, potrebami, hygienickými zariadeniami, kuchyňou, školskou jedálňou, školskou družinou a šatňami. Do komplexu budov patrí telocvičňa, ktorá bola odovzdaná do užívania cca pred 10 rokmi, školská ubytovňa a školský areál pozostávajúci z ihrísk a záhradky. Škola patrí medzi väčšie školy v okrese Veľký Krtíš. Už niekoľko rokov si udržiava počet žiakov do 300. V školskom roku 2011/2012 mala škola 17 tried, z toho na prvom stupni osem a na druhom stupni deväť, od septembra sa znížil počet tried na prvom stupni o jednu triedu. Celkový počet je 7 a na druhom stupni bude 9 tried. Z toho počtu tried je jedna špeciálna trieda, ktorá bola zriadená už v roku 1998. Súčasťou školy je aj školský klub, ktorý má dve oddelenia. Do školy prichádzajú žiaci z Bušiniac a z ďalších 8 dedín a 4 osád. (obce – Muľa, Čeláre, Kováčovce, Zombor, Glabušovce, Olováry, Malé Zlievce, Veľké Zlievce, osady – Kirt', Potôčik, Peťov, Rendov).

Väčšia časť žiakov pochádza z rodín zo sociálne znevýhodneného prostredia. Je ich 133, ktorí sú v hmotnej núdzi alebo v životnom minime. Školu navštevujú žiaci väčšinou prospěchovo priemerní alebo slabí. V každej triede sa nájde jeden, dvaja možno traja žiaci, ktorí majú výborné prospěchové výsledky. Od roku 1998 zriadila škola špeciálnu triedu pre žiakov s mentálnym postihnutím s počtom žiakov 10. Okrem týchto žiakov je ešte vo viacerých triedach niekoľko integrovaných žiakov. Priemerný počet učiteľov školy býva 22 – 23. Pri súčasnom zložení kolektívu sú dve učiteľky také, ktoré si musia doplniť úplné kvalifikačné predpoklady ďalším štúdiom. Týka sa to predmetov anglický jazyk, nemecký jazyk. Odborne nie je zabezpečené vyučovanie telesnej výchovy dievčat. Vekové zloženie členov kolektívu je vcelku vyvážené.

Od septembra 2012 realizuje škola úlohy súvisiace s dvomi projektmi – Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit a Premena ZŠ Bušince z tradičnej na modernú. Kolektív učiteľov možno charakterizovať ako skúsený. Škola v súčasnosti nemá ustanoveného psychológa. Už druhý školský rok je zamestnancom školy na znížený pracovný úväzok špeciálna pedagogička. Škola má tri asistentky učiteľa (dve z nich sú potrebné pre realizáciu úloh prvého zo spomínaných projektov). Zúčastňujú sa výchovno-vzdelávacieho procesu v špeciálnej triede a v takých triedach, v ktorých je zgrupovaných viac problémových žiakov. K externým učiteľom možno počítať evanjelického farára, ktorý zabezpečuje vyučovanie uvedeného náboženstva. Škola má tiež koordinátorov environmentálnej výchovy, protidrogových aktivít i predmanželskej výchovy.

d) Zdravotníctvo

Zdravotnícke služby sú zabezpečované v budove, ktorej vlastníkom je Obec Bušince. Neštátne zabezpečovanie zdravotníckej starostlivosti je v budove Zdravotného strediska, kde vykonáva zdravotnícku starostlivosť všeobecný lekár, gynekologický lekár, detský lekár. V tejto budove sa nachádza aj lekárň. Stomatológ zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť v osembytovej jednotke, kde je nájomcom priestorov.

e) Podnikanie a obchod

Priemyselné a dobývacie objekty

V katastrálnom území Bušince sa nenachádza žiadne chránené ložiskové územia, dobývacie priestory a ani objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín a nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast. V území sa nachádzajú dve bývalé ťažobné plochy severne od zastaveného územia pri hranici s k. ú. obce Muľa a južne od železničnej trate v lokalite Roviny. Pri južnej hranici katastrálneho územia pri ceste III/05652 sa nachádza bývalý pieskový lom. V zastavanom území obce sa nachádza niekoľko výrobných prevádzok zameraných na potravinársku výrobu (predovšetkým výroba cestovín), špeditárska spoločnosť a prevádzka na zhodnotenie obnoseného šatstva. Mimo zastavaného územia obce na hranici s k. ú. Muľa funguje prevádzka na spracovanie mäsa.

Poľnohospodárske objekty

Juhozápadne od zastavaného územia sa nachádza areál bývalého poľnohospodárskeho družstva. Takmer všetky objekty v ňom sú nefunkčné, väčšina jeho objektov je zdevastovaná, niektoré sú rozobraté až asanované. V súčasnosti prebieha rekonštrukcia objektov vo vstupnej časti areálu. V zastavanom území obce je poľnohospodársky sklad.

f) Životné prostredie

Infraštruktúra vodného hospodárstva

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné *vodojemy*:

- VDJ Bušince na Viničnom vrchu – zásobujúci verejný vodovod v obci,
- VDJ SPP v osade Karlov s čerpacou stanicou a úpravňou vody
- hydroglóbus slúžiaci pre potreby poľnohospodárskeho družstva.

V juhovýchodnej časti riešeného územia v lokalite Veľká lúka sú vybudované tieto *hydromelioračné zariadenia*:

- odvodňovací kanál krytý A (evid.č. 5310 108 004) o celkovej dĺžke 1,346 km
- odvodňovací kanál krytý B (evid.č. 5310 108 007) o celkovej dĺžke 0,234 km
- odvodňovací kanál krytý C (evid.č. 5310 108 008) o celkovej dĺžke 0,600 km
- odvodňovací kanál krytý D (evid.č. 5310 108 009) o celkovej dĺžke 0,176 km,
- odvodňovací kanál vnútorných vôd (evid.č. 5310 094 001) o celkovej dĺžke 1,730 km.

V k.ú. Bušince je vybudované aj detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom.

Protipovodňové opatrenia

Úpravy tokov boli vykonané na :

- Ipli: tok Iplľa je v úseku Bušince – Čeláre upravený za účelom ochrany poľnohospodárskych pozemkov. Dĺžka úpravy je 2,32 km. Úprava toku bola doplnená vybudovaním protipovodňovej hrádze.
- Stracinskom potoku: tok je upravený v rkm 1,00 – 6,873, dno je šírky 10 m opevnené štetom a svahy vegetačne.
- Viničnom potoku: v rkm 0,0 – 0,778 dno šírky 0,50 m a svahy na šikmú výšku 0,50 m sú opevnené betónovou dlažbou, v rkm 0,778 – 2,270 je koryto smerovo upravené, dno prehĺbené, opevnenie len vegetačné.
- potoku Čomor, ktorý je upravený v celej dĺžke toku
- ostatné potoky majú ponechaný prirodzený charakter toku.

Chránené územia prírody a lokality

Celé katastrálne územie obce sa v zmysle Zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. nachádza v 1. stupni ochrany (§ 12), nenachádzajú sa v ňom maloplošné ani veľkoplošné chránené územia

- Súvislá európska sústava chránených území NATURA 2000. Osobitné ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. sú venované podmienkam pre tvorbu súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000.
- Do východnej a juhovýchodnej časti riešeného územia zasahuje Chránené vtáčie územie SK CHVÚ 021 Poiplie.

CHVÚ bolo vyhlásené vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo dňa 7. januára 2008 na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov bociana bieleho, strakoša kolesára, chriašteľa malého, chriašteľa bodkovaného, rybárika riečneho, ďatľa hnedkavého, včelárika zlatého, výrika lesného, penice jarabej, pipíšky chochlatej, prepelice poľnej, prhlviara čierohlavého, brehule hnedej, kane močiarnej, bučičika močiarneho a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania. Chránené vtáčie územie má výmeru 8 062,9 hektára.

Súčasťou NATURA 2000 sú aj tzv. biotopy európskeho významu. Do východnej časti riešeného územia v lokalite Veľká lúka – Sečianska lúka zasahuje biotop európskeho významu Aluviálne lúky zväzu *Cnidion venosi* – Lk8 (kód NATURA 6440). Biotop zahŕňa dvojkosné až trojkosné travinno-bylinné porasty.

V katastrálnom území obce sa nachádzajú nasledovné mokrade (zdroj: www.sopsr.sk):

- č. 458 Úsek Iplľa Muľa – Bušince + aluviálne lúky, rozloha 630 000 m²
- č. 447 Bušince – okolie Stracinského potoka, rozloha 50 000 m²
- č. 961 Ipeľ v úseku Bušince – Kirtľ, rozloha 120 000 m².

Skládky odpadov

Fungujúca skládka komunálneho odpadu sa v katastrálnom území v súčasnosti nenachádza. Do r. 2005 obec Bušince prevádzkovala skládku Pod Surdíkom (bývalý pieskový lom) pri ceste III/057562 v blízkosti katastrálnej hranice s obcou Čeláre. Skládka bola prevádzkovaná na nie nebezpečný odpad. V súčasnosti je potrebné riešiť odpadové hospodárstvo obce a prispôbiť súčasným požiadavkám s hlavným dôrazom na zhodnocovanie odpadov.

1.2 Hodnotenie a analýza hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce

- Jedným z faktorov, ktorý spôsobuje regionálnu nerovnosť a oslabuje konkurencieschopnosť je nerovnaká vybavenosť v základnej, ale i vyššej infraštruktúre (doprava, telekomunikácie, voda, ekologické zariadenia, internet a informačné siete, atď.).
- V oblasti dopravy pretrvávajú, resp. prehlbujú sa problémy v infraštruktúrnej vybudovanosti a regionálnej prepojenosti na dopravné infraštruktúry. Niektoré sídla a oblasti sú ťažko dostupné a súčasne to znamená, že pre týchto obyvateľov je dostupnosť do ekonomických a vybavenostných centier značne komplikovaná.
- Environmentálna infraštruktúra sídiel - problémy sú v napojenosti na kanalizáciu, v čistení odpadových vôd, v oblasti nakladania s odpadmi a zhodnocovaním odpadov.
- Dlhodobá vysoká miera nezamestnanosti v obci vedie k zníženiu životnej úrovne obyvateľov. Najväčšie problémy v obci sa zaznamenávajú u sociálne znevýhodnených občanov s nízkou vzdelanostnou úrovňou bez šance uplatniť sa na trhu práce aj napriek tomu, že obec kladie veľký dôraz na zabezpečenie rovnosti príležitostí a na sociálne a ekonomické začlenenie každého občana s hlavným dôrazom na MRK do života obce. Vážnym problémom sú aj preplnené byty a rodinné domy obývané príslušníkmi MRK.

Nasledovná SWOT analýza* prináša všeobecnú analýzu silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dotknutej obce:

Tab. č. 1. SWOT analýza obce Bušince

Silné stránky	Slabé stránky
Bohatý kultúrny, historický a prírodný potenciál územia	Málo využité kultúrne, historické a prírodné danosti obce
Narastajúci počet obyvateľov	Vysoký podiel sociálne slabších a marginalizovaných ľudí z celkového počtu obyvateľstva

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

Záujem obyvateľov o spoločenský život	Vysoká celková miera nezamestnanosti s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných
Záujem o ďalšie vzdelávanie občanov	Nedostatočná prepojenosť vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce
Vysoká ponuka pomerne lacnej pracovnej sily prevažne v robotníckych profesiách	Zlá dopravná dostupnosť a nízka mobilita ľudských zdrojov
Potenciál rastu odbornosti, zručnosti a zamestnateľnosti pracovnej sily	Nízka vzdelanostná úroveň MRK
Dobrá kvantitatívna a kvalitatívna základňa pre vybudovanie infraštruktúry	Nedobudovaná infraštruktúra v oblasti kanalizácie, čistenia odpadových vôd a odpadového hospodárstva
Sprístupnená telekomunikačná infraštruktúra internetizácia	Verejná správa on-line, zdravotníctvo on-line, kultúra on-line (prepájania jednotlivých centier)
Podmienky pre poľnohospodársku výrobu a potravinársky priemysel	Nedostatok záujmu o poľnohospodársku výrobu
Čiastočne zavedený separovaný zber odpadov	Zhodnocovanie odpadu
Budovanie investícií z podporných fondov a vlastných zdrojov	Nízka pripravenosť regionálnych štruktúr na využitie štrukturálnych fondov
	Vysoká miera znečistenia životného prostredia a zaťaženia obyvateľstva
	Sociálna situácia MRK
Príležitosti	Ohrozenia
Využívanie podporných fondov EU	Zvyšovanie ekologického zaťaženia územia
Cieľavedomé využitie potenciálu informačnej a komunikačnej techniky	Smerovanie zahraničných investícií do oblasti s nižšou nezamestnanosťou, lepšou dopravnou dostupnosťou a kvalitnejšími ľudskými zdrojmi
Zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov	
Výstavba mostu cez rieku Ipeľ	

- * S - strenghts - silné stránky
W- weaknesses - slabé stránky
O - opportunities - príležitosti
T - threats – ohrozenia.

1.3 Analýza väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce

PHSR obce Bušince na programovacie obdobie 2014 – 2020 vychádza a nadväzuje na nasledovné strategické dokumenty:

- PHSR BBSK 2007 - 2014
- Stratégia Európa 2020
- ÚPN -VÚC Banskobystrického kraja v znení neskorších zmien a doplnkov
- Ekologická štúdia Ipľa v úseku ústia do Dunaja – Veľká nad Ipľom, časť: Ochrana prírody a krajiny (syntéza), jún 1993
- Časť dokumentácie k projektu: Zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v obci Bušince
- Plán sociálneho a hospodárskeho rozvoja obce Bušince, 12/2003
- Protipovodňová ochrana obce Bušince – Projektový zámer-štúdia, 03/1997
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
- Strednodobá koncepcia rozvoja rómskej národnostnej menšiny.

Stratégia Európa 2020 sa zameriava na nasledovné ciele:

Tab. č. 2. Hlavné ciele stratégie Európa 2020

Hlavné ciele stratégie Európa 2020	Súčasná situácia na Slovensku	Národný cieľ v NPR do roku 2020
Investovať 3% HDP EÚ do výskumu a vývoja (% HDP)	0,63% (2010)	1%
Zníženie emisií skleníkových plynov (SP) o 20% oproti úrovniam roka 1990	-2% (emisie projektované do roku 2020 oproti roku 2005) +0% (emisie roka 2010 oproti roku 2005)	+13% (národný záväzný cieľ pre sektory mimo systému obchodovania s emisiami oproti roku 2005)
20% energie musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov	9,8% (2010)	14%
Zvýšenie energetickej efektívnosti o 20% (zníženie spotreby energie o 368 Mtoe) pre EÚ 27	Neuplatňuje sa	Zníženie o 1,6 Mtoe

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

75% obyvateľstva vo veku 20-64 rokov by mala byť zamestnaná	65.1% (2011)	72%
Zníženie predčasného ukončenia školskej dochádzky pod 10% (obyvateľstvo vo veku od 18 do 24 rokov)	5% (2011)	6%
Aspoň 40% obyvateľstva vo veku 30-34 rokov s ukončeným vysokoškolským alebo rovnocenným vzdelaním	23.4% (2011)	40%
Znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo vylúčením v EÚ aspoň o 20 miliónov (referenčný rok 2008)	+ 1 000 (2011)	- 170 000

1.4 Určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce

Rozbor možností využitia objektu bývalého sídla OV PZ vo vlastníctve obce Bušince

Objekt sa nachádza na brehu rieky Ipeľ pri Slovensko-Maďarskej hranici v obci Bušince, pôvodne slúžil ako ubytovacie zariadenie zamestnancov colnej stanice obsluhujúcej susediaci most cez Ipeľ. V objekte počas celej histórie prevládala funkcia bývania, momentálne je prázdny.

Možnosti riešenia: **Priamy predaj v súčasnom stave (vrátane areálu)**

Možnosti využitia:

- konsolidácia funkcie bývania a rekonštrukcia s následným predajom bytov
- rozšírenie ponuky bývania pre záujemcov z obce a okolia
- pre komerčný charakter je otázna ekonomická dostupnosť pre záujemcov
- prevádzka domova pre seniorov
- riešenie bývania a starostlivosti pre seniorov z obce a blízkeho okolia
- sprievodná vybavenosť obohacuje existujúcu ponuku služieb a zvyšuje štandard objektu
- pre komerčný charakter sú otázky ekonomická dostupnosť pre záujemcov z okolia a záujem solventných klientov z väčšej vzdialenosti, dotácie štátu (VÚC, obce) pre súkromný domov dôchodcov nejasné
- prevádzkovanie služby ubytovania – penzión, agroturistika, letné detské tábory, školy

v prírode, športové sústredenia, firemné aktivity (nutná nadväznosť na zaujímavosť min. regionálneho významu).

Tematické okruhy nevyhnutnej nadväzujúcej funkcie (existujúce/vytvorené): historické pamiatky, prírodné zaujímavosti, ľudová tvorba – agroturistika, remeslá, chov zvierat (kone, hospodárske zvieratá, kynológia,...), pestovanie plodín (ovocie/zelenina, vinice) a následná hospodárska výroba, slovensko-maďarské cezhraničné aktivity, športoviská, sieť cyklotrás alebo podmienky na vodácke aktivity, ekologické centrum:

- podpora turistického ruchu a stimul pre celý mikroregión
- nevyhnutnosť súvisiacich aktivít vybudovať, prevádzkovať atraktivitu môže diskvalifikovať tento variant
- okamžité zhodnotenie nevyužitého objektu
- dopyt po nehnuteľnosti je otáznym vzhľadom na širokú existujúcu ponuku a slabú ekonomickú silu dopytu
- strata kontroly a vplyvu na prevádzku objektu a strata kultúrno-spoločenského areálu

Revitalizácia a rekonštrukcia objektu obcou - Predaj zrekonštruovaného objektu:

- okrem negatív z bodu 1. je ešte zhoršená predajnosť za navýšenú cenu rekonštrukcie
- možnosť obce podieľať sa na prevádzkových službách pre objekt

Prevádzkovanie zrekonštruovaného objektu (podľa hlavnej funkcie):

Domov pre seniorov: predpokladaná kapacita: 40-50 osôb

Doplňujúce funkcie:

- komunitné centrum
- byty so základným štandardom pre mladých ľudí/rodiny
- spoločenská miestnosť + jedáleň, výdajňa jedál (dielňa na ručné práce)
- ošetrovňa, miestnosť pre lekára a nevyhnutné zariadenie zdravotnej starostlivosti
- univerzálny priestor pre poskytovanie služieb pre ubytovaných klientov a obyvateľov, napr.: kaderníctvo, pedikúra, masáže (možnosť kombinácie s lekárskeym pracoviskom)
- priestor na duchovné aktivity (kaplnka, bohoslužby)
- riešenie bývania a starostlivosti pre seniorov z obce a blízkeho okolia
- spolupráca s DSS Čeláre – optimalizácia využitia ponúkaných služieb, vzájomné zastúpenie.

Nájomné byty

- predpokladaný počet bytov a výmera: 12 -15 bytov
- doplňujúce funkcie:
- detské ihrisko, park, parkovisko

- zlepšenie bývania pre záujemcov z obce
- riešenie problémov občanov obce, využitie nevyužitého objektu
- možnosť obce podieľať sa na prevádzkových službách pre objekt
- obohatenie kultúrno-spoločenského areálu obce – synergický efekt
- vysoké investičné náklady a otázná možnosť financovania z rôznych fondov
- vysoké nároky na zástupcov obce (príprava, verejné obstarávanie, ...)

Čiastočné prevádzkovanie/čiastočný predaj objektu:

- ide o rôzne kombinácie hore uvedených alternatív, klady a zápory je potrebné posúdiť individuálne, keďže niektoré možnosti sa môžu navzájom vylučovať.

1.5 Stratégia rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce

Priority rozvoja obce Bušince 2014 – 2016 sú nasledovné:

Priorita č. 1.: Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov obce

Priorita č. 2. : Zdravé životné prostredie

Priorita č. 3.: Dopravná dostupnosť

Priorita č. 4.: Dostupné bývanie

Priorita č. 5.: Dostupná zdravotná starostlivosť

Priorita č. 6.: Dostupnosť kultúrnych, športových a spoločenských aktivít

Priorita č. 7.: Rozvoj turizmu

Priorita č. 8.: Moderné a efektívne vzdelávanie

Priorita č. 9.: Podpora detí a mládeže

Priorita č.10.: Sociálna starostlivosť

Horizontálna priorita: Zlepšenie životných podmienok MRK

Cieľom horizontálnej priority MRK je zvýšenie zamestnanosti a vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK a zlepšenie ich životných podmienok. Podpora MRK je zameraná na

a) štyri prioritné oblasti:

- vzdelávanie,
- zdravie,
- zamestnanosť a bývanie

b) tri vzájomne súvisiace problémové okruhy:

- chudoba,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

- diskriminácia
- rodová rovnosť.

Život príslušníkov MRK je poznačený zlým bývaním, nedostatočnou infraštruktúrou, nízkou zamestnanosťou a zamestnateľnosťou, nízkym vzdelaním, segregáciou a separáciou. Skúsenosti ukázali, že riešiť len jednu problematickú oblasť ich života nie je dostačujúce, keďže tieto spolu súvisia a prelínajú sa. Z týchto dôvodov je potrebné riešiť problémy marginalizovaných rómskych komunít vo viacerých oblastiach života súčasne, aby sa zabezpečilo systémové riešenie situácie.

1.6 Analýza finančných potrieb a možností financovania programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Tab. č. 3. Analýza finančných potrieb obce Bušince

Zameranie projektu	Predpokladaný donor	Rozpočet v EUR
Priorita č. 2. Zdravé životné prostredie	Fondy EU	2 370 000,00
Priorita č. 4. Dostupné bývanie	Fondy EU	505 000,00
Priorita č. 6. Dostupnosť kultúrnych, športových a spoločenských aktivít	Fondy EU	500 000,00
Priorita č. 8. Moderné a efektívne vzdelávanie	Fondy EU	335 000,00
Priorita č. 1. Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov obce	Fondy EU, tuzemské zdroje	200 000,00
Priorita č. 3. Dopravná dostupnosť	Fondy EU	70 000,00
Priorita č. 10. Sociálna starostlivosť	Fondy EU, tuzemské zdroje	30 000,00
Priorita č. 7. Rozvoj turizmu	Fondy EU	75 500,00
Priorita č. 9. Podpora detí a mládeže	Úrad vlády SR, Ministerstvo školstva SR	8 000,00
Horizontálna priorita MRK	Fondy EU, tuzemské a zahraničné zdroje	10 000,00
Celkom		4 103 500,00

2. Programová časť

2.1. Zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Obec Bušince v období 2014-2020 plánuje realizovať nasledovné aktivity v rámci svojich rozvojových opatrení:

Tab. č. 4. Zoznam rozvojových opatrení

Názov aktivity	Zameranie	Predpokladaný donor	Plánovaný termín realizácie	Rozpočet v EUR	Dopad na MRK
Vybudovanie kanalizačnej siete a ČOV	2.1 Zdravé životné prostredie	Fondy EU	2016 - 2018	1 800 000,00	Zlepšenie životných podmienok
Vybudovanie zberného dvora a zhodnocovanie odpadov	2.2 Zdravé životné prostredie	Fondy EU	2014 - 2017	450 000,00	Zdravé životné prostredie
Protipovodňové opatrenia	2.3 Zdravé životné prostredie	Fondy EU	2013 -2015	120 000,00	Bezpečné bývanie
Výstavba sociálnych nájomných bytov	4.1 Dostupné bývanie	Fondy EU	2016 - 2017	505 000,00	Dostupné bývanie
Rekonštrukcia kultúrneho domu	6.1 Dostupnosť kultúrnych, športových a spoločenských aktivít	Fondy EU	2014 - 2018	500 000,00	Dobré podmienky na rozvoj kultúry, športu a spoločenských aktivít
Premene tradičnej školy na modernú	8.1. Moderné a efektívne vzdelávanie	Fondy EU	2012 -2014 v realizácii	335 000,00	Kvalitné vzdelávanie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

Prestavba budovy na komunitné centrum	1.1 Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov obce, Horizontálna priorita MRK	Fondy EU	2015 -2018	200 000,00	Začlenenie MRK do spoločnosti
Vytvorenie lpeľskej cesty	č. 7. Rozvoj turizmu	Fondy EU	2015 - 2020	75 500,00	Zapojenie MRK do aktivít CR, pracovné príležitosti
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	č. 3. Dopravná dostupnosť	Fondy EU	2017 - 2020	70 000,00	Zlepšenie životných podmienok
Zabezpečenie sociálnej starostlivosti	č. 10 Sociálna starostlivosť	Fondy EU	2015-2020	30 000,00	Zlepšenie životných podmienok
Podpora kultúry národnostných menšín	Horizontálna priorita	Úrad vlády SR	2014 - 2020	10 000,00	Prezentácia kultúry Rómov
Vybudovanie detského ihriska	č. 9. Podpora detí a mládeže	Úrad vlády SR, Ministerstvo školstva SR	2014 - 2019	8 000,00	Výchova a rozvíjanie schopností detí
Celkom:				4 103 500,00 EUR	

2.2 Inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dokument, ktorý vo svojej podstate definuje rozvojové ciele a postupnosť krokov k stanoveným cieľom. V takomto procese je dôležité, aby bol zabezpečený koordinovaný postup jednotlivých krokov a realizácií (napr. príprava projektových zámerov, projekty v partnerstvách pre spoločný cieľ a pod.). Hlavnou úlohou v procese realizácie a implementácie stratégie je práve koordinácia a súvzťažnosť postupov ktorá má zabezpečiť:

- kumuláciu vnútorných zdrojov – spájanie síl a zdrojov
- zabránenie duplicitě
- rozdelenie úloh v území

- poznanie sa a vzájomná komunikáciu
- vzájomnú informovanosť.

Ďalšou úlohou v procese implementácie je zabezpečiť monitorovanie a spätnú väzbu napĺňania priorít a cieľov, čo následne zabezpečuje:

- spätnú väzbu realizovaných projektov
- hodnotenie účinkov a dopadov
- odporúčania pre zmeny stratégie
- krátkodobý aj dlhodobý vplyv realizovaných opatrení
- a ďalšie.

Z týchto zásadných dôvodov je nevyhnutné zriadiť formalizovanú jednotku, ktorej primárnym zmyslom bude práve dohľad nad procesom implementácie PHSR obce. Obvykle sa na úrovni obce jedná o konkrétnu skupinu občanov poverených obecným zastupiteľstvom na výkon tejto funkcie. Okrem poverenia je potrebné, aby obecné zastupiteľstvo zadefinovalo a schválilo aj kompetencie tejto „pracovnej skupiny“.

V praktickej rovine môže obecné zastupiteľstvo využiť dve cesty vytvorenia pracovnej skupiny:

1. poverí niektorú z existujúcich komisií, ktorú má zriadenú pre činnosť v oblasti rozvoja obce zabezpečovaním úloh spojených s procesom implementácie a monitoringu. Môže sa jednáť aj o inú formu, ktorú obec má zriadenú napríklad obecná rada, alebo expertná rada,
2. vytvorí novú samostatnú pracovnú skupinu pre tento účel.

Pracovná skupina vytvorená pre dohľad nad implementáciou stratégie k výkonu svojej činnosti nevyhnutne potrebuje zabezpečené organizačné zázemie. Je potrebné vybudovať stabilnú systém organizácie, ktorý bude funkčný po celú dobu platnosti spracovanej stratégie.

Organizačné zabezpečenie by malo plniť nasledovné úlohy:

- zabezpečiť činnosť pracovnej skupiny
- zabezpečiť monitorovanie stratégie
- zabezpečiť informovanosť partnerov o plnení stratégie
- zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov
- zabezpečiť informovanosť obecného zastupiteľstva o činnosti skupiny a pod.
-

Návrh organizačnej štruktúry:

Rozhodujúci orgán:

Zastupiteľstvo obce Bušince

Výkonný monitorovací orgán:
(maximálne 5 členov)

Výbor (pracovná skupina) pre dohľad nad stratégiou

<i>Technické zabezpečenie:</i>	Obecný úrad Bušince – poverený pracovník
<i>Monitorovanie v teréne:</i>	Obecný úrad Bušince terénni sociálni pracovníci členovia komisií obecného zastupiteľstva matrika prípadne vyškolená skupina aktivistov.

2.3 Finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

Vzhľadom na skutočnosť, že v súčasnosti nie sú dostupné (sú vo fáze prípravy) strategické plánovacie dokumenty Slovenskej republiky na obdobie 2014 – 2020 táto časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince sa dopracuje po zverejnení uvedených dokumentov za účelom zabezpečenia relevantnosti a nadväznosti.

2.4 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov

Monitoring stratégie v súlade s navrhovanou organizačnou štruktúrou je zabezpečovaný na dvoch základných úrovniach. Prvou je získavanie a prvotné spracovanie informácií z terénu.

Na jednej strane je potrebné sledovať realizované a pripravované aktivity, na druhej strane ukazovatele pôsobenia a dopadov implementácie PHSR na život v obci. Tieto úlohy môžu zabezpečovať iba pracovníci aktívni priamo v teréne. Je potrebné zabezpečiť systém (skupinu pracovníkov, aktivistov) spolupracujúcich na tejto úlohe. K zabezpečeniu monitoringu je potrebné spracovať systém kritérií a ukazovateľov a metodiku monitoringu, tak, aby bolo možné reálne vyhodnocovať prebiehajúce procesy. Druhou úrovňou je odborné vyhodnocovanie informácií a sledovanie plnenia cieľov, priorít a úlohou vytvorenej pracovnej skupiny je zároveň aj spracovanie kritérií a ukazovateľov hodnotenia realizácie stratégie a metodiky jej monitoringu. Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie. Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie

- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období. Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny.

Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy. Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

Monitorovacie ukazovatele procesu implementácie programu rozvoja obce:

- vytvorenie pracovnej skupiny pre proces implementácie
- počet stretnutí pracovnej skupiny
- počet správ o implementácii PHSR
- počet akčných plánov
- spracovanie monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé opatrenia
- počet informačných aktivít a realizácii programu
- úroveň a početnosť zberu informácií v teréne

Základné monitorovacie ukazovatele plnenia programu rozvoja obce:

- počet pripravených investičných aktivít v obci
- počet zrealizovaných investičných aktivít v obci
- objem zrealizovaných investičných aktivít

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

- objem získaných prostriedkov z externých zdrojov
- objem aktivizovaných vnútorných zdrojov
- miera zapojenia občanov a subjektov do aktivít programu rozvoja
- miera skvalitnenia poskytovaných služieb v obci
- počet a rozsah poskytovaných služieb v obci
- miera zvýšenia kvality a pripravenosti ľudských kapacít v obci
- miera zvýšenia návštevnosti obce
- miera zviditeľnenia sa obce v regióne, v SR a EÚ
- počet a kvalita zrealizovaných občianskych aktivít
- miera skvalitnenia života občanov v obci.

2.5 Časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Tab. č. 5. Časový harmonogram realizácie PHSR

Termín realizácie	Názov projektu	Zameranie projektu
2014 - 2017	Vybudovanie zberného dvora a zhodnocovanie odpadov	Ochrana životného prostredia
	Protipovodňové opatrenia	Obrana životného prostredia
	Premene tradičnej školy na modernú	Moderné a efektívne vzdelávanie
2015 - 2018	Podpora kultúry národnostných menšín	Rozvoj kultúry Rómov
	Vybudovanie kanalizačnej siete a ČOV	Ochrana životného prostredia
	Rekonštrukcia kultúrneho domu	Zlepšenie energetickej efektívnosti budovy
	Podpora kultúry národnostných menšín	Rozvoj kultúry Rómov
2016 - 2017	Výstavba sociálnych nájomných bytov	Dostupnosť bývania
	Podpora kultúry národnostných	Rozvoj kultúry Rómov

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 - 2020

	menší	
2017-2018	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	Zlepšenie dopravnej infraštruktúry
	Podpora kultúry národnostných menšín	Rozvoj kultúry Rómov
2018 - 2019	Vybudovanie detského ihriska	Podpora detí a mládeže
	Vytvorenie Ipeľskej cesty	Rozvoj turizmu
	Podpora kultúry národnostných menšín	Rozvoj kultúry Rómov
2019 -2020	Prestavba budovy na komunitné centrum	Starostlivosť o znevýhodnených občanov
	Podpora kultúry národnostných menšín	Rozvoj kultúry Rómov

Záver

Každý programový dokument a Program rozvoja obce obzvlášť, dostáva svoj zmysel nie jeho vytvorením, ale v procese jeho realizácie. Prax a samotné napĺňanie cieľov, priorít a opatrení PHSR je skúškou kvality procesu programovania a jeho zmyslupnosti. V procese spracovania rozvojového programu obce sa aktivizujú mnohé, často dovtedy neodskúšané miestne zdroje, najmä z oblasti ľudských kapacít. Miestna samospráva ako garant a zadávateľ spracovanie programu rozvoja obce, má byť zároveň garantom aj toho, aby tento potenciál, ktorý sa v procese tvorby PHSR vytvoril, naplnil svoju hodnotu v procese reálneho napĺňania programu.

PHSR obce Bušince je spracovaný na metodickom a obsahovom podklade viacerých východiskových dokumentov a nadväzuje na PHSR obce z roku 2003.

Dokument má v súlade s aktuálnym znením Zákona o podpore regionálneho rozvoja dve základné časti:

1. Analyticko-strategická časť PHSR je zameraná v prvej časti na audit územia v oblasti dostupných miestnych zdrojov (prírodných, ľudských, materiálnych, ekonomických, technických a pod.). V druhej časti sú analyzované podmienky v obci formou rôznych na seba nadväzujúcich analýz (SWOT analýza). V tretej časti je spracovaná Stratégia rozvoja t.j. vízia a ciele rozvoja.
2. Programová časť PHSR dopĺňa stratégiu rozvoja do formy programu, definuje priority a aktivity. Následne spracováva podmienky implementácie programu z hľadiska inštitucionálneho, organizačného, finančného, monitorovacieho a časového.

PHSR obce Bušince je potrebné posudzovať ako dokument otvorený, ktorý sa môže dopĺňať a aktualizovať o nové aktivity podľa rozvoja sektorov a podľa úspešne realizovaných častí programu rozvoja územia. Je zrejmé, že najmä v dnešnej dobe je veľmi zložitá dokázať exaktne naformulovať prognózu rozvoja územia na dobu viac ako 5 rokov. Z tohto dôvodu je nesmierne dôležité akceptovať „živosť“ tohto dokumentu, nakoľko iba priebežným vyhodnocovaním situácie v obci, regióne a spoločnosti a následným aktualizovaním dokumentu je možné zabezpečiť jeho aktuálnosť a zmyslupnosť.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bušince 2014 – 2020 bol vypracovaný za podpory organizácií People in Need Slovensko, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť a Kultúrne združenie Rómov Slovenska a použitia finančných prostriedkov z programu Open Society Foundations – Making the Most of EU Funds for Roma.

v Bušinciach, dňa 13. decembra 2012

Ing. Zoltán Végh, starosta obce